BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 55-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Nr. 288 Sâmbătă 22 Octombrie 1938
12 Pagini P 1111

Taxa postală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 300 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Gospodăria publică

Punerea în cât mai mare valoare a bunurilor Statului și asigurarea unei cât mai mari rentabilități a serviciilor sale de folos general, formează două postulate de primul ordin în gospodăria publică.

Cu cât sunt mai multe excedentele și mai puține deficitele întreprinderilor și exploatărilor în cari Statul este conducător și beneficiar exclusiv sau în participație, cu atât se dovedește un mai desvoltat simț de concepție, de prevedere, de administrație.

Când se constată însă rezultate inferioare așteptărilor, cercetarea cauzelor este indispensabilă pentru înlăturarea efectelor, căci stabilirea acelor dintâi face să dispară cele din urmă.

S'au pus de curând în funcțiune vapoarele „Transilvania" și „Basarabia" pentru transporturile de călători între Constanța, Istanbul, Pireu, Haifa, Iaffa, Alexandria.

Lucrate în condițiuni excelente în Danemarca, ele au înlocuit vechile vapoare „Regele Carol", „Dacia", „România", cari au asigurat multă vreme prestigiul serviciului maritim român în considerațiunea masselor de călători străini.

Ar fi fost firesc ca această reînoire radicală să producă un flux important de călători, înerent oricăror îmbunătățiri în circulațiile terestră, maritimă, aeriană.

Rezultatele de până acum nu corespund acestor legitime așteptări.

Deficitul n'ar putea să fie atribuit unor cauze de ordin general, deoarece vapoarele ce fac aceleași curse sub pavilioane străine înregistrează sporuri aproximativ echivalente scăderilor constatate la noile vapoare române.

Explicația faptului e simplă.

Călătoria pe vapoarele „Transilvania" și „Basarabia" este cu mult mai costisitoare de cât cea de pe vechile vapoare românești și de pe vapoarele străine ce circulă pe aceeași distanță.

O a doua cauză este inexistența clasei a patra, căutată la vechile vapoare de călătorii cu mijloacele reduse și care i-ar atrage, desigur, și la cele noui.

De aci, o diferență sensibilă între numărul de călători de pe noile vapoare românești și numărul celor de pe vapoarele străine, cari au scăzut costul odată cu punerea în funcțiune a celor dintâi, precum și deficite cronice, despre care se poate avea o idee ținându-se seamă de faptul că numai „cheiajul" la un singur port din itinerariu se ridică la 300 mii lei.

Cum prosperarea serviciului maritim român nu interesează numai bugetul Statului, dar și prestigiul țării, credem că se impune o examinare a posibilităților de ajustare a costului călătoriilor cu acela dela vapoarele străine și găsirea unei soluții favorabile unei prosperități așteptată și necesară din ambele puncte de vedere.

RUSIA SUBCARPATICĂ

Am arătat în precedentele articole în ce constau pretențiunile maghiare față de Cehoslovacia. Printre acestea este și anexarea Rusiei Subcarpatice

Ce este Rusia subcarpatică și în virtutea căror drepturi poate revendica astăzi Ungaria această provincie?

Rusia Subcarpatică este cea mai mică din provinciile republicei cehoslovace. Ea a fost anexată Cehoslovaciei în urma hotărîrii spontane luată de emigrații ruteni din America, hotărâre care a fost consfințită printr'o decizie a consiliului național rutean la 8 Mai 1919 și care, a fost recunoscută și întărită prin deciziunea marilor puteri aliate la Versailles, la Trianon și la Saint Germain.

Rusia subcarpatică, în conformitate cu însăși dorința exprimată de consiliul național rutean, s'a bucurat dela început în cadrul republicei cehoslovace de o restrânsă autonomie. Ea avea în frunte un guvernator numit de președintele republicei cehoslovace, care împreună cu un consiliu compus din 18 membri și cu o comisiune permanentă compusă din șase membri conducea administrația acestei provincii. Alipirea Rusiei subcarpatice la republica cehoslovacă, după secole de dominațiune maghiară, s'a făcut deci prin liberul ei consimțământ.

Suprafața teritoriului Rusiei subcarpatice este de 12.686 km. pătrați. Populația totală se ridică la circa 730 mii de locuitori, dintre cari circa 450 mii sunt de naționalitate ruteană, 109.472 maghiari, 91 mii evrei, circa 34 mii cehoslovaci, iar restul germani și români. Marea majoritate o formează, după cum se vede, locuitorii de naționalitate ruteană, iar maghiarii sunt față de toate celelalte naționalități în proporție de 1 la 7. Rusia subcarpatică este împărțită în 12 districte administrative.

Până la alipirea ei la republica cehoslovacă, această provincie era foarte înapoiată. Dominațiunea maghiară nu a contribuit cu nimic la desvoltarea ei economică, culturală și socială. In timpul războiului această regiune a avut enorm de suferit și foamea și bolile au redus și mai mult condițiunile de existență, destul de primitive și înainte, ale populațiunei.

Dela alipirea ei la republica cehoslovacă o profundă transformare s'a produs. Statul cehoslovac a dat o deosebită atențiune desvoltării agricole în această regiune. Randamentul pământului a crescut cu 50% față de producția din trecut. Statul cehoslovac a consacrat din bugetul său sume considerabile pentru desvoltarea agricolă, contribuind astfel la ridicarea nivelului economic și social al populației. In acelaș timp o întreagă operă sanitară a fost desvoltată prin înființarea de spitale, infirmerii, etc. Preturile produselor agricole au crescut în mod simțitor. Numai între anii 1920 și 1935 statul cehoslovac a investit peste un miliard de coroane cehe pentru agricultura din această regiune, investițiune care a creiat un alt miliard de coroane care, pe seama lor, a recuperat agricultorii din produsul solului. Rusia subcarpatică a devenit astfel o țară civilizată, înfloritoare și egală, din punct de vedere agricol, cu țările cele mai bine desvoltate din Europa occidentală și centrală. Din punct de vedere cultural statul cehoslovac a sprijinit în mod permanent populațiunea din această regiune. Grație regimului de autonomie care a ființat dela început, populațiunea s'a bucurat de reale posibilități de desvoltare a însușirilor ei naționale. Limba oficială a tribunalelor și a autorităților locale a fost cea ruteană.

Din punct de vedere geografic, Rusia subcarpatică se învecinește la nord cu Polonia și la sud cu România. Ea formează singura legătură directă între România și Cehoslovacia.

Să mai adăugăm că din punct de vedere financiar guvernul cehoslovac a acoperit în mod permanent deficitul bugetului acestei provincii, deficit care se ridica la circa 500 milioane coroane cehe pe an.

In rezumat se poate spune că statul cehoslovac a făcut într'adecăr sacrificii considerabile pentru ridicarea acestei provincii, care înainte de alipire fusese una dintre cele mai nenorocite.

Astăzi, Ungaria revendică anexarea acestei provincii pe temeiul unor pretinse drepturi istorice. Impotriva acestor revendicări se opun pe lângă cel mai elementar simț de dreptate și voința constantă a populației care după ce a beneficiat timp de 20 de ani de autonomia restrânsă care i s'a acordat pe baza tratatului dela Trianon, se bucură azi de un regim de [illegible] înțelege s'o mențe în cadrul noului stat cehoslovac.

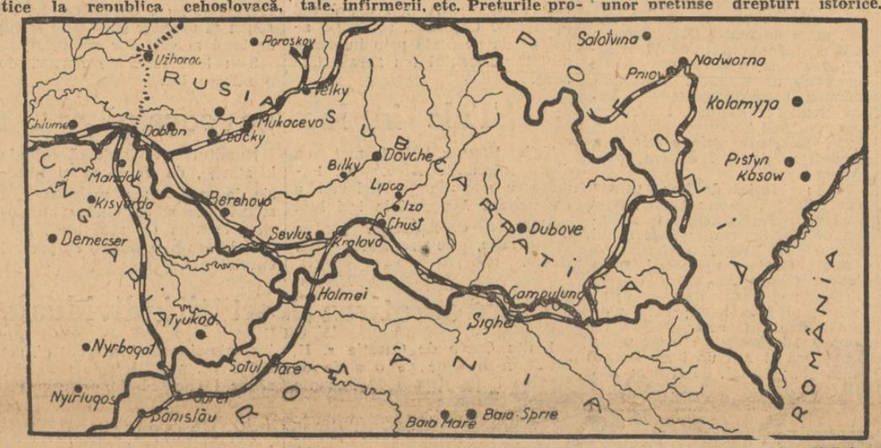

MANEVRELE REGALE

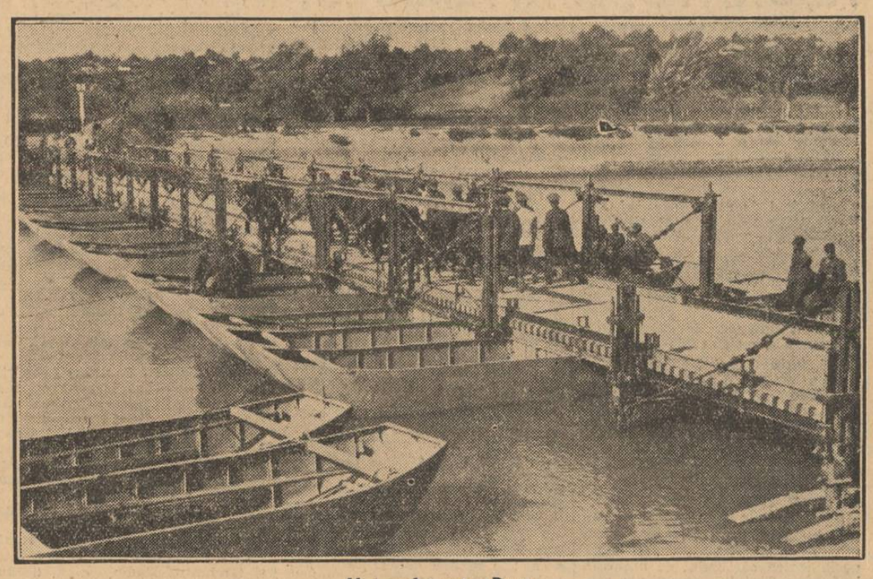

Un pod peste Prut

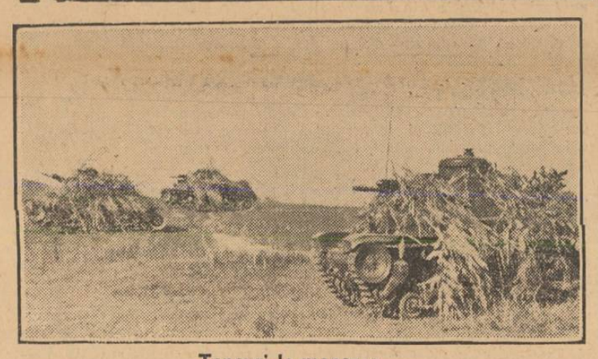

Tancuri la manevre

SCRISORI DIN PARIS

Efortul aerian

de RENE SAIVE

Paris, Octombrie

Recenta mobilizare, la care Franța a trebuit să procedeze, a dovedit calitatea excepțională a armatei ei de uscat. Mulți francezi regretă că axa Londra-Paris n'a știut să folosească, așa cum ar fi putut, acest instrument a cărui valoare nu mai are nevoie de demonstrație. Din nefericire, azi, aceste regrete sunt de prisos. Franța va plăti, fără îndoială, foarte scump, greșala pe care a săvârșit-o și pe care poporul său, o pot asigura, n'a voit-o. Astăzi, însă, se pune în măsură să evite pe viitor noui acte de slăbiciune.

Pentru moment, principala sa sforțare se îndreaptă asupra reorganizării aviației militare.

Aviația militară franceză, după ce a cunoscut o lungă perioadă de superioritate necontestată, s'a lăsat ajunsă, apoi depășită de multe aviații europene. In prezent este în stare de inferioritate față de Germania și Italia. Dispune, aproximativ, de 1500 aparate.

Cauzele acestei slăbiri sunt multiple. Se pare, totuși, că politica aeriană franceză a suferit, de vreo zece ani, numeroase schimbări de direcție și din această pricină decurge cea mai mare parte a răului.

Pe de altă parte, metodele de fabricare ale industriei aeronautice franceze n'au evoluat destul de repede, astfel că ministerul aerului n'a reușit până în prezent să intensifice, între altele, producția aparatelor.

Totuși, cererile statului major sunt imperioase: trebuie ca

(Continuare in pagina 2-a)

Ziare engleze confiscate la Berlin

Berlin, 19 (Rador). — „Times" și alte câteva ziare engleze au fost confiscate azi dimineață.

Corespondentul agenției „Havas" crede că această confiscare se datorește informațiilor publicate de ziarele în chestie asupra procesului de spionaj din New York.

xxx○●○xxx

FOC LA O MANUFACTURĂ DE TUTUN IN FRANȚA

Paris, 19 (Rador). — *„Paris Midi" anunță că un incendiu s'a declarat în cursul nopții la manufactura de tutun din Chateauroux, distrugând o bună parte din clădiri și o cantitate de 600 tone de tutun.*

Pagubele sunt evaluate la 30.000.000 franci. Victime omenești n'au fost.

Noua Zeelandă primește refugiați

Londra, 19 (Rador). — *„Daily Herald" anunță că d. Jordan, înaltul comisar al Noii Zelande la Londra, a declarat aseară că țara sa este gata să primească cât mai mulți refugiați cu putință, până la limita trebuințelor sale.*

„Avem de lucru — a adăogat d. Jordan — pentru mai mulți ani și suntem dispuși să importăm mâna de lucru, dacă am găsi muncitorii cari ne trebuiesc".

Sediu masonic transformat în muzeu

Londra, 19 (Rador).— Daily Herald anunță din Bratislava că după dizolvarea lojilor masonice din Slovacia, sediul marei loji din Bratislava a fost confiscat și va fi transformat într'un muzeu al mișcării autonomiste slovace, subt numele de „Casa Andrei Hlinka".

ASPECTE SOCIALE DIN ARDEAL

Vitalitatea lor

de I. AGÂRBICEANU

In tratamentul minorităților etnice din Ardeal, ca de altfel în întreaga Românie, nu se va pune nici odată problema românizării lor, pentru că nu corespunde mentalității noastre și felului nostru de a concepe lumea și viața, o astfel de problemă. Legile și măsurile ce le ia un stat poartă totdeauna pecetea sufletului național, care alcătuesc statul. Românul nici ca individ, nici ca societate, clasă sau neam nu este agresiv, ci, de veacuri, numai defensiv.

Nici averea, nici credința, nici cultura minorităților noastre nu se pot pierde din vina și opresiunea noastră. Viitorul lor atârnă, de aici încolo, de o singură putere, de puterea lor de viață, de forța lor vitală.

S'ar putea spune că această vitalitate e deosebită prin faptul că minoritățile noastre etnice au trăit de veacuri, în marea românească, fără a se pierde.

Intervine însă un factor principal pentru trecut, și care azi nu mai poate exista: priveligiile în cari au trăit mai înainte ungurii, săcuii și sașii. Intrebare ce se pune acum este dacă minoritățile noastre s'au putut menține între noi numai mulțumită acestor privilegii, ori forței lor vitale?

Intrebării nu-i va putea răspunde decât singur viitorul.

Incă odată: acest viitor nu va atârna de atitudinea românilor față de ei, care nu se poate schimba, ci de rezistența lor față de creșterea în puteri, pe toate terenurile, a neamului românesc liber.

Chiar față de creșterea noastră numerică, fără a lua dela ei nici un suflet.

Privilegiile materiale, sociale și politice au trebuit să cadă și nu vor mai putea ră reînvie. Zidurile cari păreau izolate, cetățile, orașele, încă s'au prăbușit. Ele încă nu sunt cucerite de elementul românesc decât în parte, sau nici atât.

Reforma agrară s'a executat pe o formă dela români și minoritari, pentru români și minoritari. Totuși proprietatea între 50—400 jugăre o dețin în majoritate tot minoritarii, prin faptul că ei erau marii proprietari înainte de unire.

Va rezista această proprietate mijlocie în mâinile actualilor posesori? Vor rămâne negoțul și industriile încă decenii sau un veac în mâinile lor față de creșterea necesară a clasei mijlocii românești? Pierzând din puterile materiale prin libera concurență, ungurii și sașii vor mai fi prolifici cel puțin în măsura de azi?

Viitorul va răspunde.

Clasa foștilor latifundiari, azi exponenți ai politicei maghiare, începe a se destrăma, unele moșii rămase din expropriere se parcelează și se vând. Nu pentru că nu ar fi rentabile: alți urmași ai latifundiarilor — până azi cei mai mulți — le lucrează cu folos.

Din pătura lor socială mijlocie multe fete se mărituă după români. O mulțime de cetățeni

(Continuare in pag. 2-a)

CAZUL DELA UNGHENI

I. Fianu, și-a tăiat beregata Miercuri în palatul de justiție

xx

El a murit eri dimineață la sanatoriul Brâncovenesc

Scriam în darea de seamă precedentă, asupra cazului dela Ungheni, că trib. Ilfov s. V, format cu d-nii președinte Grădișteanu, jude Sakelarie și procuror Vasiliu, a confirmat mandatul de arestare emis contra fostului director general al reformei agrare, d. Ion Fianu.

Pronunțarea hotărîrii a deprimat complet pe învinuit.

Miercuri a fost adus din nou la cabinetul de instrucție, pentru desăvârșirea anchetei.

Trebuia să se verifice, în special, o serie de învinuiri și nedumeriri — imputabile organelor administrative, cari în executarea unei sentințe judecătorești, învestită cu formulă executorie, au încuviințat plata știută — trase din zdrobitoarea depoziție făcută în dosar de d. V. Iamandy, din Iași, în calitate de reprezentant al intereselor unora dintre locuitorii targului Ungheni.

DRAMA

In adăstarea ceasului audierii, d. Fianu a fost condus în grefa cabinetului 3 instrucție.

Era ora 12 jum.

Prevenitul a cerut, la un moment dat, să fie condus la „toaletă".

Nimeni n'a observat că, părăsind — sub paza gardianului — grefa, a luat, pe furiș, dintr'un dulap deschis, o cuțură veche, prinsă în sfori, sigilii și etichete, corp delict.

Era cuțitul cu care ucigașii Radu Ionescu și Niculae Nedelcovici au săvârșit groaznica crimă din str. Zablowsky, asupra bătrânei Ana Vizitiu.

Cazul anchetându-se tot la cab. 3, iar instrucția judiciară fiind pe punctul de a efectua și cel din urmă act — procedura contradictorie — arma ferocei tâlhării urmă peregrinările dosarului căruia era atașată.

Nevăzut de nimeni, I. Fianu și-a ascuns cuțitul, probabil, în mânecă.

Apoi a ieșit din birou, însoțit de gardian, a trecut în anticameră și apoi s'a încuiat, singur, în toaletă.

Gardianul s'a odihnit pe banca ce străjuește intrarea.

Paza era astfel perfect asigurată... pe din afară.

Inăuntru însă, scăpat de riscurile oricărei intervenții omenești, I. Fianu a încercat să se sinucidă.

Strădania iese din comun și prin fermitatea dramatică vădită de d. Fianu în săvârșirea gestului disperat, dar mai ales prin grozăvia loviturilor ce și-a aplicat.

Mai întâi a voit să-și rupă firul vieții dându-și trei împunsături de cuțit în regiunea inimii. Lama nu și-a ajuns ținta. A treia lovitură e chiar răsucită, cu o tărie crispantă. Apoi și-a tăiat arterele dela mâna stângă, sub brățara ceasului. Cercul de foc al rănii a stors cantitate enormă de sânge, ce s'a scurs pe sub ușă, până în pragul cabinetului de audieri. Rana aceasta e atât de cumplită încât, chiar dacă sinucigașul va scăpa cu viață, pierde mâna.

In fine, văzând că încă nu e răpus, I. Fianu și-a spintecat, cu ultimele puteri, traheea arteră până la peretele posterior, sfâșiindu-și coardele vocale.

De abia acum s'a prăbușit în balta de sânge.

Gemetele vagi, ce străbăteau, au atras în fine atenția personalului care, forțând ușa, a descoperit groaznica faptă.

Salvarea, vestită, a sosit imediat.

Astfel că, la ora 1 d. a., trupul însângerat al victimei a fost depus pe masa de operație a sanatoriului Brâncovenesc.

Operația, condusă de d. dr. Panaitescu, a durat patru ceasuri. In tot acest timp s'au făcut pacientului trei transfuzii de sânge.

Spre orele 6 seara, I. Fianu a deschis ochii.

Starea sa era disperată. Și șansele de a scăpa cu viață erau dintre cele mai reduse.

*

D-nii prim-procurar Radu Pascu și jude instr. Doicin au anchetat imediat împrejurările în cari s'a produs sinuciderea și au dresat cuvenitele acte.

INSTRUCȚIA ȘI-A RELUAT CURSUL

Instrucția judiciară și-a reluat apoi cursul.

Sfârșindu-se audierea d-lui GEORGE LINDE, director la reforma agrară, care a precizat lucrările de serviciu interior — corespondență și comunicări — ce s'au făcut în minister, după sosirea avizului favorabil dat în cauză de consiliul superior al avocaturii statului, s'a luat un supliment de declarații d-lui general C. Petrovicescu.

(Continuare in pag. 2-a)

Sosirea d-lui colonel Beck la Galați

Intâmpinarea în gară
In pag. 5: Audiența la M. S. Regele

Avionul prăbușit Miercuri în str. Șincai în Capitală